

Grundboken om demokrati

Vår demokrati handlar om hur demokratins idé växt fram ur humanismens människosyn och hur folkstyrelsens praktiska arbetsformer har utvecklats genom historien. Boken baseras på aktuell samhällsforskning och ger en lättöverskådlig sammanfattning av kunskapsläget.

Vår demokrati - innehållet i största korthet

ETT HUMANISTISKT PROJEKT

Människor som styr sig själva i gemenskap med andra. Detta är humanismens ideal om självbestämmande och det är också den demokratisyn som ligger till grund för boken. Inledningskapitlet handlar bland annat om följande:

- Demokratiteori: personligt och kollektivt självbestämmande
- Demokratidefinitioner
- Demokratins värdegrund
- Demokrati som process
- Samtalsdemokrati och dialog
- Det öppna samhället

DEMOKRATINS HISTORIA

Demokratin har på ett sätt en mycket kort historia, men på ett annat sätt en mycket lång. Folkstyrelseidéer har funnits i minst två och ett halvt årtusende, men demokrati i full skala har börjat förverkligas först under det senaste århundradet. Boken berättar om demokratins historiska etapper:

- Självstyrande samhällen
- Nordisk folkstyrelse
- Självstyrande stater
- Demokratins seger
- Globalisering och demokrati

DEMOKRATIN I DAGENS VÄRLD

Kartläggningen av demokratin i dagens värld tar upp tre aspekter:

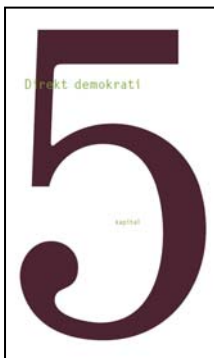
- Demokratins utbredning: vilka länder som ska räknas som demokratiska, hur mänskliga rättigheter respekteras, hur man kan mäta korruption.
- Demokratins styrelseformer: variationer inom gruppen av demokratiska länder när det gäller maktförhållanden och medborgarnas möjligheter att påverka politiken.
- Demokratins kvalitet: varför vissa demokratiska stater fungerar bättre och andra sämre.

DEMOKRATINS MEDBORGARSKAP

Debatten om demokratin har också varit en debatt om den demokratiska människan. Vad utmärker demokratins medborgare?

- Medborgarskap: statsmedborgare, samhällsmedborgare, kvinnan som medborgare, demokratins gemenskap, rättigheter och skyldigheter.
- Att vara medborgare: medborgarideal, förtroende, tolerans, kunskaper, olydnad.
- Deltagandets omfattning: egenmakt, politiskt deltagande, politisk jämlikhet
- Deltagandets orsaker: sociologiska, ekonomiska och humanistiska perspektiv
- Deltagandets konsekvenser: deltagande och makt

DIREKT DEMOKRATI

Direkt demokrati, som innebär att folket självt fattar de politiska besluten, förekommer i flera sammanhang.

- Självstyrelse: schweiziska medborgarförsamlingar, sockenstämmor, lottdragning
- Folkomröstningar: folkets makt över grundlagsändringar, folksuveränitet och nationell suveränitet, folklig vetomakt, folket som rådgivare
- Medborgarmaktens nya former: medborgarpaneler, opinionsmätningar, e-demokrati, den nya teknikens möjligheter och begränsningar

DEMOKRATISK REPRESENTATION

Den svenska folkstyrelsen förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick, heter det i grundlagen. Hur går det att fatta beslut på folkets uppdrag?

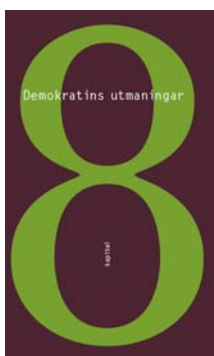
- Representation: parlamentets historia, valprincipen, representationsdoktriner
- Politiska partier: partiernas roll, partidemokrati, partiernas framtid
- Val: fria och rättvisa val, valrörelser, valdeltagande, valsystem
- Makt på folkets uppdrag: att vara folkvald, parlament, regeringsmakt
- Flernivådemokrati: representation i lokal, regional, nationell, europeisk och global skala

DEMOKRATISK BESLUTSPROCESS

Demokrati är inte bara beslut och beslut behöver inte vara demokratiska, men demokratisk beslut är något alldeles speciellt.

- Demokrati och makt: åsikter, debatt och beslut
- Fri åsiktsbildning: yttrandefrihet, offentlighet, medier, expertmakt, vetenskap, det goda samtalet
- Beslut: konflikt, kompromiss, konsensus, beslutskultur, demokratins umgängesregler, beslutsmetoder
- Folket som sin egen lagstiftare: den folkstyrda rättsordningen

DEMOKRATINS UTMANINGAR

Demokrati är ett experiment, brukar det sägas. Ännu är det för tidigt att säga om experimentet definitivt kommer att lyckas. Demokratien är inte säkrad för all framtid.

- Antidemokratiska argument: människosyn
- Alternativen till demokratin: fascism, nazism, kommunism, fundamentalism
- Demokratins självförsvar: säkerhetstjänst, repression, försvarsstrategier
- Demokratins framtid: den mörka bilden, den ljusa bilden
- Demokratins problem: demokratins yttre och inre utmaningar
- Demokratins möjligheter: reformvägar, det humanistiska projektet

Innehåll:

- 1 Ett humanistiskt projekt
- 2 Demokratins historia
- 3 Demokratin i dagens värld
- 4 Demokratins medborgarskap
- 5 Direkt demokrati
- 6 Demokratisk representation
- 7 Demokratisk beslutsprocess
- 8 Demokratins utmaningar

Om författaren:

Olof Petersson är statsvetare och har varit professor i statskunskap vid Uppsala universitet och forskningsledare vid Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, SNS. Han har bland annat varit ansvarig för valundersökningarna, ordförande för Maktutredningen och ledare för SNS Demokratiråd.

SNS Förlag 2009. ISBN 978-91-85695-57-7, 400 s.

[Läs mer om boken.](#)

Sagt om boken:

"Boken fyller en viktig roll och bör läsas av varje samhällskunskapslärare. De nästan 400 sidorna är mycket läsvärda."

Leif Jarlén, FLS-Aktuellt nr. 3/2009

"För grundstudenter i statsvetenskap eller samhällskunskap är boken en utmärkt väg in i den empiriskt inriktade demokratiforskningen."

Henrik Oscarsson

"Boken är mycket informativ och läsaren får en del aha-upplevelser, då Petersson även lyfter fram sådant som andra författare brukar förbise."

Ingemar Andersson, Södermanlands Nyheter